

KORTTELI 2

ILONA
TUOMINEN

*Normi-
päivä*

BAZAR

**ILONA
TUOMINEN**

*Normi-
päivä*

KORTTELI 2

BAZAR

© 2024 Ilona Tuominen ja Bazar Kustannus, 2024

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-403-083-0

Taitto: Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Luku 1

Asukasosakeyhtiö Poppelin piha oli hiljainen. Yleensä naapuruston väki vietti lauantaiamunsa ulkona nauttien kahvikupposista ja keskusteluista, mutta tänään, elokuusta huolimatta, päivä oli harmaa ja kalsea, eikä pihalla ollut istuskellut aamupäivän aikana kukaan muu kuin pihasyreeniin keväällä pesän tehnyt kyyhkynen. Amalia Tammilehto tiesi tämän, sillä hän oli heräämisestään lähtien istunut keittiönpöydän ääressä, ei kahvimutta teekupin kanssa, koonnut keskeneräistä palapeliä ja seurannut sivusilmällä pihan tavallista vaisumpaa elämää: kuinka kyyhkynen oli köpötellyt pitkin Poppelin hiekkapolkuja, nököttänyt pihakeinun päällä, hypähdellyt puutarhapöydillä ja lopulta lehahtanut Turo Koistisen porraskatoksen kautta talon vesikaton räystäälle istumaan.

Poppeli oli kuin pala maaseutua Turun sydämessä. Neljän haaleankeltaisen puurivitalon muodostamaa korttelia ympäröi joka suunnalla kerrostalo, mutta pihalla niitä tuskin huomasi, eikä ohi ajavan liikenteen melu kantautunut kuin vaimeana kohinana asukkaiden korviin. Amalia oli elämänsä aikana rakastunut ensisilmäyksellä vain kerran – nimittäin Poppeliin. Kun hän oli nähnyt puutaloyhtiön reilu vuosi sitten ensimmäistä kertaa, hän oli tiennyt tulleensa kotiin. Pelkkä piha oli herättänyt hänessä saman levollisuuden kuin lapsuudenkoti Hinner-

joella. Päivä oli ollut aurinkoinen ja syreenipuut täydessä kukassa. Poppeli oli näyttänyt hyvältä, tuntunut hyvältä, tuoksunut hyvältä. Vuoden aikana Amalia oli oppinut, että Poppelin pihalla tuoksui aina hyvältä: keväällä lämpiävältä maalta, kesällä syreeneiltä ja jasmiinilta, syksyllä takkatulen savulta ja talvella lumenpuhtaalta.

Kesä, ja siten myös Amalian loma, oli melkein ohi. Uusi lukuvuosi oli alkamassa. Moni opettaja varmaan suri viimeisen lomalauantain harmautta, mutta Amaliaa se ei haitannut. Hänestä juuri tällaiset päivät, hiljaiset ja rauhalliset, olivat parhaita, oli kyseessä sitten loma tai arki. Palapelit kasvoivat, valmistuivat ja vaihtuivat hänen keittiönpöydällään niin työ- kuin pyhäpäivinä, niin arkena kuin lomalla, säällä kuin säällä.

Uusi pala peliä solahti paikoilleen, ja Amalia ojentautui venyttämään kumarasta särkevää selkäänsä. Hän hyödynsi samalla mahdollisuuden tarkistaa, oliko sää kohentunut ja joku naapureista uskaltanut ulos kahvittelemaan, mutta tilanne oli muuttumaton. Taivaalta tihkui vettä, piha oli yhä tyhjä, ja sinikäs kyyhkynen nökötti edelleen räystäällä. Toisin kuin Amalia, se oli saamassa seuraa: toinen kyyhky, edellisen tavoin pullea ja siniharmaa, seurasi kumppaninsa jalanjalkia ja vaappui pitkin Poppelin hiekkapolkuja. Se kipitti Amalian asunnon ohi, mutkitteli naapurilta toiselle, kunnes saavutti vastakkaisella puolella pihaa sijaitsevan Sanni Virtasen asunnon. Kyyhky hypähti ovelle johtaville kiviportaille, nousi askelmalta toiselle aivan kuin olisi ollut aikeissa mennä sisään mutta lehahtikin viime hetkellä Sannin pienellä terassilla seisovan puutarhapöydän päälle, josta se saattoi pää kallellaan tarkastella yllään huojuvaa kumppaniaan.

Naapuruston lapset olivat Amalian hienovaraisen johdatte-
lun myötä nimenneet linnut Romeoksi ja Juliaksi ja tarkkailleet

kiinnostuneina pariskunnan pesänrakennusta ja perheen perustamista. Osa naapureista oli puolestaan pitänyt kyyhkyykaksikkoa rottia pahempana riesana, mikä oli johtanut taloyhtiön ilmoitustaululla kiivaaseen *sinä, joka* -paperilappujen vaihtoon naapureiden syytellessä toisiaan kyyhkysten ruokkimisesta tai hoivaamisesta. Onneksi Romeo ja Julia lentäisivät pian talvehtimaan Etelä-Euroopan lämpöön ja lappusirkus jäisi vähintäänkin talvitaoulle.

Amalia ei ollut ainoa, joka seurasi kyyhkyyparin uusimpia edesottamuksia. Sannin ikkunalaudalla puuhkahäntäänsä heilutteleva musta kissa vaani puutarhapöydällä tasapainottelevaa lintua. Kissan kuono oli aivan kiinni lasissa ja jännittynyt keho näytti valmistautuvan hyppäämään millä hetkellä hyvänsä sen läpi. Vaikka Amalia tiesi, ettei vaaraa ollut, hän tunsu hartioidensa kohoavan lähemmäs korviaan. Kun lintu liikahti, liikahti kissakin, ja Amalian hartiat hivuttautuivat taas hieman ylemmäs. Ne rentoutuivat vasta, kun lintu lennähti Koistisen katokselle ja lasia vasten loikannut kissa kellahti alas ikkunalaudalta. Kissa ei enää palannut, joten kyyhky sai rauhassa levittää siipensä vielä kerran. Se pyrähti ylös räystäskourulle, kuin Romeo Julian parvekkeelle.

Toisin kuin parveke, räystästä romahti.

”Herranjumala”, Amalia parahti räystäskourun retkahtaessa sijoiltaan.

Sitä pidellyt koukkumainen kiinnike tipahti Koistisen katokselle, samaan kohtaan, jonka kautta kyyhkyt olivat katolle kulkenet.

Amalia hypähti jaloilleen. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli pelastaa kyyhkyyset, mutta ne olivat pelastaneet itse itsensä ja pyrhäntäneet näkymättömiin eivätkä tarvinneet häntä. Amalia sen sijaan tarvitsisi poran, ruuveja, tikkaat taloyhtiön varastosta ja...

Amalia pysähtyi puolivälissä matkaa keittiöstä ulko-ovelle. Ei, räystääs ei ole minun hommani, hän muistutti itseään ja nosti kätensä ilmaan kuin antautuakseen toteamukselleen.

Vaikka Poppeli oli hurmannut hänet ensihetkestä lähtien, oli alusta asti ollut selvää, että puutalot olivat remontin tarpeessa. Se ei ollut haitannut Amaliaa, pikemminkin innostanut, varsinkin kun hänen asuntonsa myyntihinta oli korjausvajeen ansioita ollut varsin kohtuullinen. Kun Poppeli vielä oli osoittautunut yllättävän yhteisölliseksi, hän oli ollut varma, että naapuruston saisi innostettua vanhan puutalokorttelin entisöimisurakkaan.

Viime vuosina tai paremminkin vuosikymmeninä remonttintoa ei ollut löytynyt. Isännöitsijäntodistuksesta oli selvinnyt, että taloyhtiötä oli kunnostettu lähinnä tarpeen tullen ja mahdollisimman vähän. Poppeli oli kuin vanha villasukka, jota oli parsittu sieltä sun täältä milloin milläkin langanpätkällä. Tekniikka sopikin villasukkien muttei talojen kunnostamiseen.

Tällä hetkellä Poppelin tulevaisuudessa ei siintänyt muu kuin ensikeväinen viemärien saneeraus. Vaikka viemäriremontti oli epäilemättä tarpeellinen ja jälleen osasy edullisiin asunokauppoihin, Amalialla oli muitakin suunnitelmia. Kuinka ihanaa olisi palauttaa satavuotias Poppeli alkuperäiseen asuunsa, talojen seinät kyyhkynharmaiksi ja katot tiilenpunaisiksi. Kunnostaa tikkaat ja tiilverhoilut ja kaivaa hiekkapolkujen alla piileskelevät mukulakivet esiin. Pihan voisi istuttaa täyteen vanhoja perinnekasveja, malvaa ja tuoksuhernettä. Ovet ja ikkunat oli tietenkin kunnostettava, niin usein oli Poppelin pihaparlamentti niistä viime talvena valittanut, ja kiviportaatin keinuivat joidenkin ovien edessä niin pahoin, että ne oli syytä korjata.

Amalian remonttisuunnitelmien toteuttamisen tielle oli heti muuton jälkeen noussut kaksi estettä: kaikki hänen voimansa vienyvät opettajan työ sekä Orvokki Vainio. Orvokki oli asunto-osakeyhtiön hallituksen puheenjohtaja, kolme corgia omistava

ihmisdobermanni, joka oli johtanut Poppelia rautaisella otteella 80-luvulta lähtien. Hän tiesi, ainakin omasta mielestään, tasan tarkkaan, mitä Poppeli kaipasi, eivätkä Amalian uudistukset missään nimessä lukeutuneet näihin tarpeisiin. Viime lukuvuoden uuvuttamasta Amaliasta ei ollut ollut Orvokille vastusta, mutta tänä vuonna asiat olisivat toisin. Amalia ei ollut aloittamassa ainoastaan uutta lukuvuotta, hän oli aloittamassa sen uudessa työpaikassa, uudessa koulussa ja uudella innolla, josta riittäisi osansa myös Poppelin remonttilistan toteuttamiseen.

Listan, jota minun on nyt kasvatettava räystäskourujen kuntokartoituksella, Amalia totesi ja etsi puhelimen käsiinsä. Hän lisäsi räystäät muistiinpanoihinsa ja kirjoitti sen jälkeen sähköpostin isännöitsijälle ilmoittaakseen sijoiltaan olevasta räystäskourusta. Viesti suhahti bittiavaruuteen, ja Amalia sulki sähköpostisovelluksen toivoen, että viestiin reagoitaisiin mahdollisimman pian.

Palatessaan puhelimen kotinäytölle hän huomasi, että taloyhtiön keskusteluryhmään oli tullut viesti. Joku toinenkin on huomannut räystään, Amalia ajatteli ja näpäytti ryhmän auki. Kyyhkyerimielisyyksistä huolimatta ryhmässä käytiin pääasiassa mukavia keskusteluita, kutsuttiin räppiäisiin syntymäpäiväjuhlien jälkeen, sovittiin talkoista ja huhuilitiin kaveria kävelyenkeille tai auton käynnistysavuksi. Valokuvausta harrastava eläkeläisherra Juho Salminen julkaisi ryhmässä usein kuvia pihalla pyörineistä pikkulinnuista ja perhosista, ja sieltä Amalia oli myös bongannut täytettä remonttilistaansa asukkaiden ihmetellessä milloin mitäkin rempallaan olevaa asiaa.

Uusimman viestin lähettäjä oli Susanna Lumme, kahta lastaan miehensä Janin kanssa Amalian talon toisessa päädyssä kasvattava perheenäiti, joka ei kaivannut apua räystään korjaamiseen vaan leipomiseen.

Löytyykö keneltäkään hiivaa? Aloimme juuri leipoa, mutta hiiva on päässyt loppumaan, ja olemme jo kynärpäitä myöten jauhoissa. Ostamme korvaavan tuotteen tai vaihdamme pullaan!

Amalia tiesi tarkalleen, mitä hänen kaapeissaan oli, mutta hän palasi silti eteisestä keittiöön, veti kuivatavarakaapin oven auki ja etsi nimikoitujen purnukoiden joukosta avoamattoman kuivahiivapaketin ennen kuin vastasi Susannan viestiin.

Löytyy! Tuonko vai tuletteko hakemaan?

Amalia ehti edistää palapeliään vain yhden palan verran, kun ovikello soi. Oven takana odotti kädet ojossa kaksi jauhojen tahrinmaa pellavapäistä lasta, Ukko ja Martta, Susannan ja Janin vielä muutaman päivän alle kouluikäiset kaksoset.

”Saisimmeko hiivaa, kiitos?” lapset kysyivät kaanonissa, Martta hieman Ukkoa edellä.

Amalia kurkisti ulos ja katsahti puurivitalon toiseen päättyyn, jossa kiviportailla seisova Susanna vahti lastensa käyttäytymistä.

”Toki”, Amalia sanoi kääntyessään taas kohti lapsia. ”Kuinka paljon tarvitsette?”

Martta ja Ukko katsahtivat ensin toisiinsa, sitten kotiovelleen hädissään. He eivät selvästikään tienneet vastausta, joten virheensä korjatakseen Amalia jatkoi: ”Ottakaa kaikki.”

Lapset tarttuivat pakettiin yhtä aikaa.

”Minä vien!” toinen kiljui, mihin toinen vastasi: ”Minäpä!”

Amalia toimi salamannopeasti lopettaakseen kamppailun.

”Jaahas, paketti tänne”, hän sanoi ja nappasi hiivat jauhopilvessä painivien lasten käsistä, avasi paketin ja ojensi kummallekin kaksosista pari pussia.

”Sanokaa kiitos!” Susannan ääni kuului vaimeana talon päästä. ”Ja anteeksi!”

”Kiitos ja anteeksi”, Martta ja Ukko toistivat kaanonissa, Martta hieman Ukkoa edellä, minkä jälkeen lapset loikkivat kiviportaat alas pihalle ja kirmasivat kotiinsa hiivapusseja voitokkaasti päänsä yllä heilutellen.

Sori, Susanna muodosti suullaan, kun lapset olivat rynnänneet hänen ohitseen takaisin sisään. Amalia heilautti kättään, hymyili ja ravisti päätään, vakuutti kolminkertaisesti, ettei mitään anteeksipyydettävää ollut, ja sulki oven.

Vaikka Susanna oli viestissään luvannut korvata leivontatarvikkeet, yllättyi Amalia silti, kun Martta ja Ukko pari tuntia myöhemmin palasivat hänen ovelle. Tihkun sijaan taivaalta ropisi kunnan rankkasade, ja lapset yrittivät suojella käsissään kantaansa astiaa sateenvarjolla.

”Äiti käski tuoda”, Martta sanoi ja ojensi Amalialle korillisen korvapuusteja – tai ainakin Amalia oletti leipomusten olevan korvapuusteja.

Ne olivat kooltaan ja muodoltaan hyvin vaihtelevia, osa litteitä ja leveitä kuin kardemummakeksit, osa kaneliviiruisia palloja, osa lähinnä solmuiksi vaivattua taikinaa, osa täydellisiä kiehkuroita. Sokeri oli sulanut, tummunut ja valunut ympäriinsä kuin paahtovanukkaassa.

Ulkonäöstä huolimatta tuoreiden pullien huumaava tuoksu ja lämpö hohkasivat niin houkuttelevina, että Amalian teki mieli ängetä yksi suuhunsa saman tien. Hän hillitsi itsensä vielä hetken, kun Martta varmaankin äitinsä opastamana toisti kohteliaan kiitoksen hiivasta. Ukko sen sijaan toimi juuri niin kuin Amalia olisi halunnut: kiittämisen sijaan poika nappasi päällimmäisen pullista ja karkasi kotiin saalis mukanaan ja kiljuva sisko perässään. Amalia kurkisti ulos ja näki Susannan seisovan taas

talon toisessa päässä auki olevan oven edessä käsi kasvojensa peittona.

Kiitos ja anteeksi, hän tuntui viestittävän eleellään, ja Amalia vakuutti jälleen kolminkertaisesti, ettei mitään hätää ollut, ennen kuin sulki oven.

Ulkonäöstään huolimatta korvapuustit maistuivat taivaallisilta. Amalia nousi eteisen portaat ylös posket täynnä pullaa ja laski korin keittiönpöydälle palapelin päälle odottamaan, että saisi suunsa tyhjäksi. Hän tuijotti koria hetken arvioiden ennen kuin käänsi katseensa jälleen ikkunaan. Korvaus muutamasta hiivapussista oli niin ruhtinaallinen, että siitä riittäisi jaettavaksikin. Sää ei ollut kohentunut, kyyhkyt olivat poissa, eikä Amalian tavallisesta kahvitteluseurasta edelleenkään näkynyt jälkeäkään. Amalia tiesi Sannin osallistuvan tänään uuden poikaystävänsä kanssa vanhan ystävänsä häihin, eikä Koistisen ukko pistänyt päätään pihalle, ellei Sanni ollut siellä. Iida-tyttärensä kanssa usein pihalla aikaa viettävää Maija Asplundiakaan ei näkynyt. Jos Amalia siis halusi seuraa, hänen olisi mentävä seuran luo.

Amalia peitti pullakorin liinalla, nappasi avaimet taskuunsa ja syöksyi vain hetki sitten avoinna olleesta ovesta ulos. Hän laskeutui kiviportaat pihalle, pani pullakorin portaiden vieressä seisovalle pienelle klaffipöydälleen sateensuojaan ja nappasi yhden pöytää ympäröivistä pihatuoleista. Hän kantoi tuolin tottuneesti seinänaapurinsa Hilma Salosen ikkunan alle. Tuolin kapeat jalat upposivat kosteaan ruuhoon Amalian kiivetessä sen päälle. Hän tasapainoili hetken ja kurkotti sitten koputtamaan naapurinsa ikkunaa.

Hilma-rouva istui keinutuolissaan ja katseli keskittyneestä ilmeestä ja hartioiden lievästä kumarasta päätellen televisiota. Amalian oli koputettava toistamiseen ennen kuin Hilma hokasasi hänet ja odotettava pitkään, kunnes vanha nainen onnistui

ponnistamaan ylös tuolistaan ja köpöttämään rollaattorin avuksella ikkunan luo.

”No mutta, kukas se siellä?” Amalia kuuli Hilman huudahdavan lasin läpi.

Ikkuna heilahti auki niin rivakasti, että Amalian oli kumaruttava välttääkseen osuman. Ensi alkuun Hilman riuskat otteet olivat yllättäneet hänet, ja hänen otsaansa oli pariinkin otteeseen koristanut punainen vekki kohdassa, johon ikkunan poka oli häntä osunut. Nykyään hän osasi välttää tyrmäyksen, mutta Hilma onnistui silti välillä yllättämään nopeudellaan ja tyrkkäämään pokan päin Amalian pään päällä olevaa nutturaa.

”Kelpaisiko tuore pulla?” Amalia kysyi ja tarkisti suoristautuessaan nutturansa kunnon.

”Oi, oletko itse leiponut?”

”En, Martta ja Ukko toivat palkaksi hiivan lainaamisesta.”

”Pulla kelpaa joka tapauksessa aina. Odotas.”

Hilma kurkotti rollaattorin kahvojen välissä riippuvaan koriin ja kaivoi sieltä simpukan mallisen vaaleanpunaisen käsilaukan. Käsilaukusta hän etsi nahkaisen avainkukkaron, josta hän liu’utti esiin viisi täysin samanlaista avainta. Amalia ei olisi erottanut niitä toisistaan edes suurennuslasilla, mutta Hilma ei tarvinnut kuin hetken: hän pyöritti jokaista sekunnin sormiensä välissä ja ojensi sitten yhden Amalialle, joka tiesi kokemuksesta, että avain oli juuri se oikea.

”Nähdään pian!” Hilma hihkaisi, ja Amalian oli kumarruttava jälleen välttääkseen osuman, tällä kertaa takaraivoonsa.

Hilma oli ehtinyt asettua takaisin keinutuoliinsa sillä aikaa, kun Amalia oli pullakoria lonkallaan tasapainotellen pujotellut Hilman kiviportaita peittävien ramppiluiskien ohi, keplotellut vanhan avaimen lukkoon, kiivennyt eteisen lankkuportaat ja selviytynyt sisälle. Heti eteisessä häntä tulivat vastaan niin laventelin tuoksu kuin siniä koristava violetti väri. Ohdakkeen

kukinnoin koristeltu tapetti oli vuosikymmeniä vanha. Aika oli raaputtanut sen pintaan naarmuja, ja katonrajassa yksi kulma repsotti hieman, mutta Amalia piti siitä silti enemmän kuin omaa eteistään peittävästä lasikuitutapetista.

Amalian puhelimesta löytyi toinenkin remonttilista. Poppeli ei ollut ainoa kohde, jonka hän halusi entisöidä, eikä ainoa, jota oli kunnostettu umpimähkään ja tarpeen tullen. Amalian asunto oli eri vuosikymmeninä tehtyjen remonttien sekamelska: lasikuitutapetit olivat varmaankin 90-luvun käytännöllinen valinta, natiseva parketti hieman uudempi asennus. Asuntoon johtava kylmäeteinen oli purettu, ja sen tilalle rakennettu portaikko narisi joka askeleella yläkerrasta kellariin. Ei asunnossa periaatteessa mitään vikaa ollut, ja Amalia olikin päättänyt tarttua asuntonsa puutteisiin vasta viemäriremontin jälkeen. Niillä ei ollut samanlaista kiirettä kuin Poppelilla, kuten aamuinen räystäasonnettomuus oli todistanut.

”Laitanko teetä?” Amalia kysyi riisuessaan kenkiä jaloistaan.

”Laita, laita”, mutisi Hilma, joka etukenosta päätellen oli taas uppoutunut televisio-ohjelmansa maailmaan.

Amalia laski pullakorin keinutuolin vieressä seisovalle, kiiltävää saksanpähkinää olevalle Charleston-pöydälle ja meni sitten keittiöön. Matkalla hän potkaisi rollaattorin renkaiden ryttäämän matonkulman tottuneesti suoraksi. Hilman matot tuntuivat olevan aina vinossa tai rytyssä, niin vauhdikas hän kulkupeleineen oli. Keittiössä Amalia pani kattilan liedelle ja tiskasi veden kiehahtamista odotellessaan Hilman aamiaisastiat. Vanha kaappikello, jonka seinän läpi kantautuvat lyönnit auttoivat Amaliaa pysymään omaa kelloaan paremmin perillä ajan kulumisesta, helähti tasatunnin merkiksi. Astioiden kilinän ja veden lotinan lomasta hän kuuli olohuoneesta hiljaisia kohahduksia ja pillin vihellyksiä: Hilma katsoi jalkapalloa.

”Onpa huono jakso”, vanha nainen mutisi juuri silloin, kun Amalia kävi noutamassa keinutuolin vieressä olevan piirongin päälle unohtuneet astiat pesuun.

”Ottelu”, Amalia korjasi, mutta Hilma vain huiskaisi kättään ja nojautui taas hieman lähemmäs ruutua.

Kun astiat oli pesty ja vesi kiehunut, Amalia täytti vanhan keraamisen teepannun, yhtä vaaleanpunaisen kuin simpukka-laukku, ja palasi hetken kuluttua hautuneen teen kanssa olohuoneeseen. Ottelu oli päättynyt, televisio oli kiinni, ja Hilma pyöritteli peukaloitaan sylissään korvapuusteja katsellen. Niitä tasaisena peittäneen liinan reuna oli nyt hieman rytyssä.

”Kiitos, kultaseni”, Hilma sanoi ja otti vastaan Amalian ojentaman teekupin, siemaisi siitä ja jatkoi sitten: ”Eikö sinulla ole viimeisenä lomalauantainasi mitään muuta tekemistä kuin veden keittäminen tällaiselle vanhalle eukolle?”

”Vanhalle eukolle?” Amalia parahti.

Hänestä Hilma näytti eukon sijaan niin tavalliselta isoäidiltä kuin vain saattoi: jo ohuiksi käyneet ruskeanharmaat hiukset oli permanentattu pienille kiharille, jotka saivat Hilman pään sekä näyttämään että tuntumaan pehmeältä kuin karitsan villa. Yllään hänellä oli liivihame ja sen alla pitkähihainen, hempeän kukallinen pusero, vakiovaate sekín. Jalassaan hänellä oli paksut sukkahousut sekä itse neulotut villasukat vuodenajasta riippumatta. Amalian omat isovanhemmat olivat poissa, joten hänestä Hilma ei ainoastaan näyttänyt vaan myös tuntui isoäidiltä.

”Niin, vanhalle eukolle”, Hilma toisti uhmakkaasti. ”Et vastannut kysymykseeni. Näinkö vietät viimeiset lomapäiväsi? Vai onko lukuvuosi jo alkanut?”

”Ei ole, mutta arkea on paras harjoitella, jottei loman päättyminen kirpaisisi”, Amalia selitti ja lykkäsi Charleston-pöydällä odottavan pullakorin lähemmäs Hilmaa.

Lahjontayritys onnistui, ja Hilman huomio kiinnittyi Amalian kuulustelun sijaan tämän tuomisiin.

”Sinäkö nämä leivoit?”

”En, vaan Martta ja Ukko.”

”Niin, niin, Susannan lapset. He asuvat...”

”Talon päädyssä”, Amalia auttoi.

”Niin juuri. Siinä asunnossa ei olekaan pahemmin lapsia asunut ennen Susannaa ja Jania, ei sitten Augustan ja hänen poikiensa.”

Amalia oli ollut valitsemassa korvapuustia itselleen mutta jätti sen ottamatta. Nyt oli parempi keskittyä kuuntelemiseen kuin syömiseen. Hilma näki naapuruston elämästä vain vilauksia ikkunastaan, mutta sen menneisyydestä hän tiesi enemmän kuin kukaan muu. Ei ehkä joka asunnon, mutta melkein. Vaikka Hilman muisti oli välillä hatara, Poppelin historiaa hän ei unoh-
tanut. Hilman ansiosta Amalia tiesi, että hänenkin asunnossaan oli aikoinaan asunut Rettigin tupakkatehtaan työntekijä perheineen. Parin vuosikymmenen päästä tilalle oli tullut sekatyömies vaimoineen, sitten liialla kylpemisellään paheksuntaa herättänyt nuori leskirouva Esteri. Esterin jälkeen asuntoon oli muuttanut koko korttelin, jos ei ainoaa, niin ainakin hienointa autoa ajanut taksikuski Aaltonen. Kaikki kulmakunnan lapset olivat käyneet ihailemassa hänen mustaa Moskvichiaan, kunnes kiukkuinen talonmies Öhman oli kyllästynyt lasten parveiluun ja ajanut heidät luudalla uhaten tiehensä.

Hilmalta Amalia oli saanut myös kuulla, ettei Sanni ollut ensimmäinen Virtanen, joka oli asunut Poppelissa. Ennen Sannia asunto oli kuulunut hänen isovanhemmilleen Wilhelmiinalle ja Anterolle, joista jälkimmäinen oli poismuutostaan huolimatta yhä tiivis osa naapurustoa. Neljä vuotta sitten menehtynyt Miina oli ollut Hilman hyvä ystävä, ja heidän lapsensa olivat aikoinaan leikkineet yhdessä. Maijan ja Iidan asunnossa olivat

puolestaan asuneet tien toisella puolella siirtomaatavarakauppaa pyörittäneet Itälän sisarukset, aikansa terävät bisnesnaiset, joista nuorin oli vielä avioliiton kautta napannut naapurin lihakaupan osaksi sisarusten imperiumia.

Susannan ja Janin asunnon historiaa Amalia ei vielä tuntenut, ja tilaisuus kuulla se voitti korvapuustien houkutuksen. Hilma odotti kärsivällisesti sillä aikaa, kun Amalia istuutui lattialle hänen eteensä ja kokeili kolme eri asentoa ennen kuin löysi niistä pitkää tarinaa varten mukavimman mahdollisen. Vasta kun Amalia oli vääntänyt jalkansa ristiin, Hilma aloitti.

”Augusta muutti miehineen kortteliin hieman Virtasten jälkeen ja toi mukanaan kolme poikaansa. Hieno nainen, huono mies, joka kuoli hämärissä olosuhteissa nuorimman pojan ollessa vain vuoden ikäinen.”

”Millä tavalla hämärissä?”

Hilma tuhahti ja heilutti pullaa pitelevää kättään välinpitämättömästi ilmassa niin, että sokerirakeet varisivat lattialle.

”Katosi merillä, jos katosi. Ei hän ainakaan Saksan reissulle lähdettyään koskaan takaisin tullut, ja Augusta jäi yksin poikiensa kanssa.”

Hilma piti pienen tauon, hörppäsi teetään ja jatkoi: ”Augusta oli hyvästä perheestä ja kovaa tekoa. Hän meni Itälöiden kauppaan töihin, ja vanhin poikakin sai neljätoista täytettyään paikan kenkäkaupasta parin korttelin päästä.”

”Eli he pärjäivät?”

”Kaikkea muuta paitsi Axel Öhmania vastaan.”

”Öhmania?” Amalia kaivoi hetken muistiaan. ”Talonmiestä?”

”Augustan pojat olivat suloisia mutta melkoisia vilpereitä. Kaikki kulmakunnan kakarat – minun ja Miinan pojat mukaan lukien – seurasivat heitä, yleensä Poppelin pihaan, ja sitä Öhman ei voinut sietää. Augustalle oli kuitenkin turha mennä valittamaan hänen pojistaan. Lasten kuuluu saada olla lapsellisia, niin

hänellä oli tapana sanoa, eikä hän ottanut Öhmanin valituksia kuuleviin korviinsa. Hieno nainen muttei liian hieno taistelemaan lastensa puolesta, ja hän ja Öhman kyllä taistelivat. Kun Öhmanin luuta kerran katosi talonmiehen tuvan ovenpielestä, hän syytti siitä Augustan poikia, mutta olen yhä tänä päivänä varma, että Augusta itse oli yön turvin käynyt riisumassa miehen aseista.”

Hilma otti haukun pullastaan ja jauhoi sitä ikuisuudelta tuntuvan ajan. Tauko oli dramaattinen ja selvästi harkittu.

”No?” Amalia kysyi, kun vanha nainen ei nielaistuaankaan jatkanut. ”Miten heille kävi?”

”Keille? Ai, Augustalle ja Öhmanille? Hyvin.”

Amalia ähkäisi turhautuneena.

”Niin, mutta mihin heidän vihanpitonsa päättyi?”

Hilman suupielet kohosivat aavistuksen ennen kuin hän vastasi: ”Avioliittoon.”

”Mitä? Eikä! Mutta etkö sinä kerran väittänyt, että Öhman näytti kamelilta ja syljeskeli yhtä usein!”

”Höpsis, hän oli ihan komea mies, vähän ruma naamastaan vain, ja sai lapsia takaa-ajaessa hyvin liikuntaa ja pysyi kuosissa. Ja olihan ollut alusta asti selvää, että Öhman oli ihastunut Augustaan. Kohdatessaan tämän hän kiukutteli mutta haravoi silti ensimmäisenä Augustan pihan syksyn lehdistä ja puhdisti talvella lumet portailta. Kuikuili pihalla kohtaamisen toivossa ja kävi milloin minkäkin tekosyn varjolla juttusilla.”

”Mikään mainitsemasi ei kuulosta riittävän hyvältä syyttä mennä naimisiin”, Amalia sanoi.

”Mikä sitten olisi riittävän hyvä syy?”

”No...”

Amalia oli aikonut vastata *rakkaus*, mutta hän ei ollut mikään romantikko ja kykeni siksi hyvin ymmärtämään, miksi kuusikymmentä vuotta sitten elänyt nuori leski olisi mennyt

uusiin naimisiin. Järjestä oli useimmiten paljon enemmän apua parisuhteiden solmimisessa kuin tunteista, väittivät Amalian vanhemmat mitä tahansa. Mutta että naida kiukkuinen Öhman...

”Eiköhän Augusta olisi paremmankin saanut”, hän intti.

Hilma kohautti hartioitaan ja pani viimeisen palan pullaa suuhunsa.

”Kun tunteet kuumenevat, ne saattavat kypsyä yllättävillä tavoilla.”

Amalian teki edelleen mieli väittää vastaan, mutta Hilma näytti äkisti uuvahtaneen ja uponneen syvälle ajatuksiinsa. Korvapuusti oli syöty, ja Hilman kädet lepäsivät hänen sylissään. Oikean käden sormet pyörittivät vasemmassa nimettömässä olevia sormuksia: kihla- ja vihkisormusta sekä suurempaa sileää kultarinkulaa, jonka Amalia oletti kuuluneen Hilman edesmenneelle aviomiehelle.

Oli yksi asunto, jonka historiaa Amalia oli tiedustellut, mutta jota Hilma ei ollut paljastanut. Aina kun Amalia oli ottanut esiin Hilman oman asunnon, tämä oli alkanut höpöttää jostain aivan muusta: toisesta asunnosta, vanhasta naapurista, päivän aterialta, joskus jopa säästä. Ehkä kerrottavaa ei ollut, ehkä Hilman asunnon historiasta ei löytynyt mitään Augustan ja Öhmanin romanssille vertoja vetävää. Amalia olisi silti halunnut kuulla asunnon tarinan.

Yhtäkkiä Hilma valahti keinutuolin toisen käsinojan yli. Amalia säikähti ja kohotti kätensä tarratakseen vanhaan naiseen, mutta ennen kuin hän ehti tarttua tähän, Hilma kurkotti keinutuolin vieressä olevan piirongin päällä seisovaan kehykseen ja käänsi sen kuvan Amalian nähtäväksi.

”Hmm”, vanha nainen myhäili, kohotti merkitsevästi kuliaan ja kävelytti kehyksen piirongin reunalle. ”Komea, eikö olekin?”

Amalia pusersi huulensa yhteen. Hilma oli monella tapaa sinnikäs muttei missään yhtä sinnikäs kuin yrityksissään löytää lapsenlapselleen Kuismalle tyttöystävä. Hilma oli kuin Yrjöjen aikakauden aatelisrouva, joka koetti kaikin tavoin näyttää yhtä monista tyttäristään sopivalle herrasmiehelle. Heti kun Hilmalle oli selvinnyt, ettei Amalia seurustellut, hän oli ryhtynyt määrätietoiseen paritusoperaatioon, jota hän pyrki edistämään joka vierailulla, eikä tämä kerta ollut poikkeus.

Kehyksistä Amaliaa tuijotti tummatukkainen nuori mies ylioppilaslakki päässään. Kuva oli vanha, tai ainakin Amalia toivoi, ettei Hilma yrittänyt näyttää hänelle juuri ja juuri täysikäistä lasta. Kuvan pojalla oli yhä aknen kirjoma iho, nuoruuden pulleat posket ja epävarma hymyn puolikas, ja hän nojasi käteensä kuin kellomainoksessa paljastaen oletettavasti ylioppilaslahjaksi saadun Leijona-rannekellon.

Amalia ei ollut koskaan tavannut miestä, sillä heti kun hän oli tajunnut naapurinsa naittamissuunnitelmat, hän oli pitänyt huolen siitä, etteivät he kohtaisi. Hilma oli, varmaankin hyvin ajoitetun kohtaamisen toivossa, paljastanut Amalialle Kuisman vierailuajat, joiden säännöllisyyden ansiosta hän oli päinvastoin onnistunut välttämään kaikki tutustumismahdollisuudet. Se oli ollut helppoa, sillä mies oli yhtä täsmällinen kuin Hilman seinäkello ja paikalla vain tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin. Pari kertaa Amalia oli lipsunut ja ehtinyt pihalle saapuessaan nähdä tumman takaraivon miehen lähtiessä, ja se oli riittänyt hänelle. Hänellä ei ollut minkäänlaisia haluja kohdata Kuisma Salosta ja testata tunteiden kypsymisreaktiota tämän kanssa.

”Kyllä sinun Kuismasi kamelin voittaa”, Amalia sanoi ja yritti välttää katsekontaktia kuvan miehen kanssa.

Hilma ei luovuttanut.

”Kuismahan on opettaja, ihan niin kuin sinäkin.”

”Aah, ei siis oppilas?”

”Ei tietenkään, olenhan minä tämän sinulle kertonut.”

”Niinpä olet tainnut”, Amalian oli myönnettävä, vaikei muistanut, oliko Hilman erinomainen Kuisma kaksi-, kolme- vai peräti nelikymppinen mies.

Aina kun Hilma otti Kuisman puheeksi – ja hän otti miehen puheeksi usein – Amalia kuunteli kohteliaasti nyökytellen mitään todella kuulematta. Tästäkin keskustelusta hän uskoi painavansa mieleen ennemminkin Augustan ja Öhmanin kuin Kuisman tarinan.

”No?” Hilma kysyi kulmakarvojaan kohotellen. ”Mitä siis sanot?”

Amalia tunki puolikkaan korvapuustin suuhunsa ja irvisti posket pullollaan.

”Täytyykin tästä lähteä”, hän mumisi.

”Poika on kätevä käsistään. Älykäs. Sporttinenkin, pelaa pallopelejä”, Hilma jatkoi luettelemista Amalian lähtöyrittämisistä välittämättä.

”Kuvitella, ja silti sinkku. Puhuuko hän myös sujuvaa ranskaa ja soittaako hän cembaloa?”

”Niin mitä?”

”Ei mitään”, Amalia hymyili. ”Jätänkö sinulle pari korvapuustia?”

”Jätä vain”, Hilma sanoi harhautukseen lankeamatta ja jatkoi heti perään: ”Arvaatko myös, kuka on hyvä leipuri?”

Hilma nosti kuvaa kaksin käsin niin, että lähtöä tekevä Amalia näki sen varmasti.

”Voin kuvitella. Vienkö roskat mennessäni?” yhä vain kuvasta tuijottavan miehen katsetta välttelevä Amalia kysyi.

”Veisit ennemmin Kuisman mennessäsi”, Hilma murahti teeskennellyn happamaan sävyyn.

Hän pamautti kehyksen takaisin piirongin päälle mutta viersi kuitenkin lopuksi: ”Kiitos, kultaseni. Ihanaa, kun autat aina muita. Se on hieno ominaisuus. Olisipa se myös yleinen.”

Amalia heilautti roskapussia ilmassa ja lähti korvapuustikoria lonkkaansa vasten tukien.

Tammilehdon järki ja tunteet

#hyvänmielenkirjat

Opettaja Amalia Tammilehdon kesälomapäivät vetävät viimeisiään, kun hänen puhelimeensa kilahtaa naapurustosta viesti hiivan lainaamisesta. Leipojat maksavat lainan ruhtinaallisesti takaisin tuoksuvina lämpimäisinä, ja Ama päättää pistäytyä pullineen ovinaapurinsa, vanhan Hilma-rouvan, luokse.

Viattomasta kahvitteluhetkestä syttyy kuitenkin varsin erikoinen kiista, jonka raapaisee alkuun Hilman pojanpoika. Ama on kiertänyt tämän miehen mieluiten kaukaa jo pidemmän aikaa, mutta yllättäen vanha välttelytaktiikka muuttuukin mahdottomaksi, ja kaikki Aman suunnitelmat tuntuvat palavan poroksi ja satavan tuhkana viheliäisen pullariidan raunioille.

Normipäivä kutsuu astumaan peremmälle syreenintuoksuiseen Poppeli-korttelin pihaan ja esittelee naapurustosta tällä kertaa huoneistossa D 23 asuvan Amalian, toimeliaan järki-ihmisen ja yksin viihtyvän pärjääjän.

